

личностной, групповой, межсубъектной, содержательной и интеллектуальной рефлексии.

Ключевые слова: управление учебной деятельностью студентов, рефлексивное управление, интерпретация, прогнозирование, проектирование, обратная связь.

Terletska Y.M. Psychological Management Features Faculty Sembers Educational Activities Students.

The publication details the psychological features of scientific and pedagogical-hichnymy employees of educational activities of students, among which is the most important place is given to management based on personal reflection, group, mizhsub'yektnoyi, content and intellectual reflection.

Key words: management of learning activities students refleksyv-not management, interpretation, forecasting, planning, feedback.

Стаття надійшла 3 жовтня 2011 року

УДК: 159.922

Я.В. Чаплак

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ПСИХОЛОГА-КОНСУЛЬТАНТА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розкриваються особистісно-професійні утворення майбутнього психолога-консультанта відповідно до ідеальної моделі діяльності працівника психологічної служби; обґрунтований особистісно-акмеологічний підхід як психолого-педагогічний принцип підготовки практикуючого психолога до професійної діяльності; на основі вищезазначеного принципу описані особистісно-акмеологічна модель готовності психолога та програма і методика формування компонентів цієї моделі (теоретичний, практичний та особистісний) у процесі підготовки спеціаліста психологічної служби.

Ключові слова: особистісно-професійні якості, акме-форми, особистісно-акмеологічний підхід, особистісно-акмеологічна модель готовності.

Постановка проблеми. Завдання прогнозу успішності психологів-практиків у трудовій діяльності залежить від удоскона-

лення процесу формування готовності до особистісного стилю діяльності спеціаліста, який характеризувався б особистісною зрілістю, успішністю, вершинністю, гармонійністю, творчістю та майстерністю.

Потрібно досягнути якостей, які б характеризували особистість у вищій мірі продуктивності психолога-консультанта. Щоб іти в ногу з часом, майбутній професіонал цієї сфери має завжди прагнути до збагачення своїх знань, удосконалення власної професійної майстерності. Він мусить відчувати життєвий пульс сьогодення і спрямовувати свою професійну діяльність у русло постійного творчого пошуку.

За критерієм творчості стилю життя психолог-консультант – це людина індивідуально-творчого стилю життя, який властивий особистостям з виразними особистісними характеристиками, адекватною, іноді навіть високою самооцінкою, людям цілеспрямованим, із розвинутими і різноманітними потребами й інтересами, що здатні приймати нетривіальні рішення, добре адаптуються в новому середовищі, не втрачаючи своєї самотності.

Тобто вершинні особистісно-професійні утворення спеціаліста консультативної взаємодії є основою готовності до особистісного стилю діяльності щодо надання ефективної психологічної допомоги.

Стан дослідження. Науковці стверджують, що професія психолога-практика у різних сферах консультативної діяльності висуває високі вимоги до тих, хто вирішив присвятити їй своє життя (Г.С. Абрамова, Ю.Є. Альошина, О.Ф. Бондаренко, Р. Джордж, Т. Крістіані, К. Роджерс, В.В. Рибалка, Г.О. Хомич та ін.). Саме тому за час навчання у вищому навчальному закладі студенти повинні не тільки набути необхідні знання з фахових дисциплін, а й розвинути відповідні психологічні якості, сформувані позитивне ставлення до майбутньої професії, від чого залежатиме успішність творчої реалізації в практичній діяльності (С.Д. Максименко, В.Г. Панок, Н.І. Пов'якель, Н.В. Чепелева та ін.).

Проте сьогодні недостатньо досліджено особистісно-професійні компоненти майбутнього психолога-консультанта, особистісно-акмеологічна модель готовності психолога до професійної діяльності.

Мета статті – висвітлити основні компоненти моделі готовності до професійної діяльності психолога-консультанта на основі особистісно-акмеологічного підходу.

Виклад основних положень. Найчастіше виділяють такі якості, що характеризують сучасного ефективного психолога-консультанта: надійність, чесність, щирість; компетентність; розкутість; дисциплінованість, зосередженість на меті; ентузіазм, терпимість до незрозумілого; толерантність; об'єктивність; готовність до нових ситуацій; ініціативність; високий рівень особистісної зрілості; терплячість, витримка, відкритість, кмітливість, винахідливість; комунікативність; творча гнучкість; здатність подавати теорію мовою практики; здатність успішно працювати з різними стилями управління; етичність; уміння виділити важливу проблему; розширення можливостей самовираження кожної особистості.

Вміла, усвідомлена та цілеспрямована діяльність, як наголошує Н.І. Пов'якель, може бути забезпечена тільки достатньою сформованістю системи умінь регуляції та саморегуляції, що застосовані для координації арсеналу психічних можливостей у діяльності [18].

Практичний психолог у різноманітних сферах консультування – спеціаліст, діяльність якого спрямована на надання психологічної допомоги людині, сім'ї або групі осіб, що потрапили у складну життєву ситуацію, шляхом діагностування, корекції, розвитку, регуляції, консультування, терапії, психологічної просвіти. Томцу акмеологічний та особистісний підходи, спрямовані на реалізацію принципу цілісності, оскільки акме людини (вищий прояв її професійного, особистісного самовираження та самоствердження), що вивчається акмеологією, розуміється як гармонійна єдність психологічних і соціальних установок, у межах чого виявляється досяжною повнота буття в межах індивідуального стану [1; 3; 4].

Отже, стан (чи особистісний статус) акме, як основний об'єкт дослідження акмеології, є атрибутом творчої, гармонійної самоактуалізованої (згідно з теорією А. Маслоу) особистості, що є цілісною сутністю, яка виявляє синергійне, гармонійне узгодження всіх психофізіологічних, свідомих, неусвідомлених, духовних вимірів людської особистості, що становлять її творчу повноту. Грунтуючись на цьому визначенні акме людини, можна окреслити й

шляхи його формування [1], спрямовані на розвиток творчо-гармонійної особистості, що є, як учить психологія, цілісною істотою, оскільки креативні люди виявляють амбівалентні, парадоксальні-двоїсті, що виключають один одного особливості.

Особистісний підхід розглядає ці ознаки в ході підготовки спеціаліста [19; 20], а в акмеологічному підході – це основа дослідження щодо вершинного, акмеологічного рівня розвитку особистості. Особистісний та акмеологічний підходи до розвитку особистості мають тотожні суттєві ознаки і можуть бути об'єднані в єдиний методологічний підхід – особистісно-акмеологічний.

Крім цього, особистісний та акмеологічний підходи орієнтуються на принципи, відповідно до яких потрібно вивчати процеси становлення творчого потенціалу. В цих підходах акцентується на здібності особистості ставити собі завдання, реалізовувати їх, вирішувати життєві та професійні проблеми з установкою на отримання високих результатів. При цьому акмеологічні технології мають ціннісно-цільовий, тобто гуманітарний характер і відповідають принципу оптимізації особистісних і професійних ресурсів. Отже, можливо об'єднати їх у спеціальний особистісно-акмеологічний підхід.

Особистісно-акмеологічний підхід у нашому дослідженні має здійснюватися через сукупність принципів: вершинної орієнтації, системно-функціональний, рефлексивно-акмеологічний, комплексності у розумінні вивчення і формування готовності до консультативної роботи, особистісної зрілості майбутніх фахівців сфери консультування учнівської молоді (табл. 1).

Реалізація вказаних принципів в єдиному особистісно-акмеологічному підході передбачає створення цілісної концептуальної моделі, в якій вони взаємопов'язані та взаємозалежні [23; 24].

Ідеї цілісності, єдності особистісного та професійного розвитку людини є основою розробленої концепції, де фактором розвитку є внутрішнє середовище особистості, її активність, потреба в творчій самореалізації.

Об'єктом професійного розвитку й формою реалізації творчого потенціалу майбутнього психолога-практика в професійній праці є інтегральні характеристики його особистості: спрямованість, компетентність, емоційна та поведінкова гнучкість.

Принципи особистісно-акмеологічного підходу

№ з/п	Назва	Характеристика
1	Принцип вершинної орієнтації у формуванні готовності майбутнього спеціаліста до професійної діяльності	Передбачає оптимальну «вершинність», тобто найсприятливіший, кращий за певними категоріями в конкретній ситуації. Під критерієм оптимальності слід розуміти порівняння варіантів можливих рішень і вибір найкращого з них. Критерій «вершинності» полягає у спрямованості на формування високого рівня особистісно-професійного, теоретичного та практичного компонентів готовності майбутнього спеціаліста до професійної діяльності.
2	Системно-функціональний принцип	Ґрунтується на вивченні процесів становлення творчого потенціалу людини, які призводять до успіху в професійній діяльності.
3	Рефлексивно-акмеологічний принцип	Для професіонала в сфері практичної психології, з метою досягнення успіху творчої діяльності та її акме-форм, важливо не тільки засвоєння всіх видів рефлексії, але й розвиток їх оптимальної взаємодії.
4	Принцип комплексності	Цей принцип передбачає підпорядкування особистісно-професійного, теоретичного та практичного компонентів готовності психолога-консультанта єдиній меті – формуванню цілісної особистості практичного психолога, що забезпечує успішність консультативної роботи.
5	Принцип особистісної зрілості майбутніх фахівців	Критерій «особистісна зрілість» полягає у належній мотивації досягнень, ставленні до свого «Я», почуття громадянського обов'язку, наявності життєвих установок, здатності до психологічної близькості з іншою людиною.

Фундаментальною умовою розвитку інтегральних характеристик особистості професіонала-психолога є усвідомлення ним необхідності змін, перетворення свого внутрішнього світу та пошук нових можливостей самоіснування в праці, тобто підвищення рівня професійної самосвідомості, що ефективно сприяє творчій самореалізації спеціаліста [19; 20; 23; 24].

У контексті розкриття цієї проблематики ми проаналізували літературу з питань професійної підготовки шкільних психологів до консультативної діяльності з особистістю.

Це дозволило виділити три основні компоненти готовності фахівця:

- наявність особистісної підготовки, яка б дозволила уникнути непрофесіоналізму: стійкі мотиви вибору професії, сформована спрямованість на діяльність у різних видах надання психологічної допомоги (О.Ф. Бондаренко, Л.М. Карамушка); об'єктивна самооцінка професійно значущих якостей особистості, наявність умінь організації самовиховання, самовдосконалення; стан упевненості в собі, як психолога (С.В. Васьківська, Н.В. Чепелева); установка на активні та цілеспрямовані дії, налаштування на визначену поведінку в умовах розв'язання професійних завдань (П.П. Горностаї, В.Г. Панок, В.В. Рибалка); стан задоволеності вибором професії, практичною діяльністю, спілкуванням із учасниками психотерапевтичної взаємодії (М.А. Гуліна, З.Г. Кісарчук, Н.І. Пов'якель) психологічна стійкість: витримка, самоконтроль, відсутність страху перед клієнтами, емоційної напруги та інше (З.Г. Кісарчук, Н.В. Пророк);

- знання теоретичних засад консультативної роботи: стадії консультування та основні теоретичні підходи (О.Ф. Бондаренко, С. Гледінг, М.А. Гуліна та ін.), різновиди консультування (Г.С. Абрамова, Ю.Є. Альошина, С. Гледінг, Р.С. Немов); екзистенційні та особистісні проблеми особистості (О.Ф. Бондаренко); засади професійної орієнтації особистості (Г.О. Балл, В.В. Рибалка); особистісний підхід як психолого-педагогічний принцип організації профільної та професійної підготовки психолога-практика (В.В. Рибалка); принцип гуманізації в професійній підготовці особистості (Г.О. Балл); принцип суспільно-особистісного прагматизму та партнерства в професійній підготовці психологів-практиків до праці в умовах ринку (Н.А. Побірченко);

- володіння конкретними методами і методиками консультування: напрями у практиці консультування; навички певного теоретичного підходу та у відповідному напрямку; навички у консультуванні (О.Ф. Бондаренко, С.В. Васьківська, Р. Кочюнас, Р.С. Немов та інші).

Концептуальна модель особистісно-акмеологічної готовності психолога-практика має ґрунтуватися на основі трьох взаємопов'язаних компонентів – особистісного, теоретичного і практичного, які досягли високого рівня розвитку.

Особистісний компонент готовності психолога-практика до консультативної роботи включає: адекватні соціально-психологічні настанови особистості в мотиваційній сфері щодо досягнення успіху, високий рівень розвитку професійного «Я» та особистісної зрілості (мотивації досягнення успіху, ставлення до свого «Я», почуття громадянського обов'язку, здатності до психологічної близькості з іншою людиною), адекватний рівень суб'єктивного контролю, самооцінки і самоповаги, високий рівень комунікативних й організаторських схильностей та розумових здібностей, емоційної стійкості та впевненості у собі, розвинуту емпатію, самостійність (незалежність суджень).

Високий рівень сформованості теоретичного компоненту готовності – це досконале володіння сукупністю психологічних та спеціальних знань щодо консультативної роботи (основні теоретичні підходи і технології консультування, принцип гуманізації у загальноосвітній та професійній підготовці, закономірності й способи досягнення вершин професіоналізму і творчості, знання екзистенційних та особистісних проблем особистості, стратегій діяльності психологічної служби в різних видах надання психологічної допомоги).

Сформованість практичного компоненту готовності полягає у високому рівні прояву професійних умінь і навичок, тобто дій, які забезпечують успіх консультативної роботи (навички консультативної бесіди з клієнтом, психодіагностики проблемної особистості, уміння ефективної консультативної взаємодії з особистістю; володіння сучасними технологіями консультування; навички організації та проведення різних видів психологічного тренінгу як важливого етапу постконсультативного супроводу).

Зіставлення реально сформованих якостей психолога з показниками ідеальної моделі дозволяє визначити рівень його професійної компетенції та обрати стратегію просування до вершин професіоналізму, щодо оптимальної практичної діяльності. Стрижневим компонентом готовності майбутнього психолога щодо консультативної взаємодії є особистісний.

На основі показників компонентів запропонованої моделі готовності майбутніх психологів до консультативної роботи можна дослідити особистісно-акмеологічну модель спеціаліста.

Використання «ідеальної моделі діяльності психолога-практика» (В.В. Рибалка), тобто особистісно-акмеологічної, як найбільш повного системного опису професійної компетентності, дозволяє не тільки виділити її бажані компоненти, але й визначити ті з них, які перешкоджають ефективній діяльності. Такі перешкоджальні варіанти виконують важливу роль психологічних ускладнень, бар'єрів, тому що повна структура професійної діяльності психолога-практика охоплює мотиваційно-орієнтовну ланку, цілісний ансамбль професійних дій діагностичного, розвивального, терапевтичного, корекційного та консультативного характеру, а також аналітичний контрольний-оціночний елемент [19; 20].

На основі особистісно-акмеологічної моделі можна досліджувати акмеологічні інваріанти професіоналізму [1; 4].

Розроблена особистісно-акмеологічна модель формування готовності майбутнього практичного психолога до консультативної роботи в системі вищої освіти полягає в тому, що психолог відповідає своєму соціальному призначенню, якщо відповідає вимогам професії, гармонійно розвиває свої інтелектуальні, емоційно-вольові здібності, формується як цілісний феномен – індивід, особистість, суб'єкт праці та творча індивідуальність. Концепція особистісно-акмеологічного підходу дає цілісне уявлення про готовність психолога в системі вищої школи. В її межах сконструйована концептуальна модель особистісно-акмеологічної готовності психолога, яка відображає систему його вузівської підготовки та самовдосконалення.

Модель включає особистісний, теоретичний та практичний компоненти. Це дозволяє реалізувати принципи особистісно-акмеологічного підходу.

Особистісно-акмеологічна модель є якісним фундаментом для побудови програми та методики формування готовності до консультативної роботи в процесі вузівської підготовки. Основою особистісно-акмеологічного підходу є теоретико-методологічне положення про суб'єктну позицію спеціаліста на всіх етапах професіоналізації.

Формування готовності студентів-психологів до консультативної роботи з особистістю в процесі професійної підготовки буде більш ефективним, якщо:

- виявити компоненти структури і змісту консультативної роботи з особистістю, які синтезують властивості конструктивної діяльності шкільного психолога-практика;

- забезпечити взаємозв'язок формування особистісного, теоретичного та практичного компонентів готовності до консультативної діяльності, кожен із яких становить єдність емоційно-образного, світоглядного і гуманістичного змісту, і опиратися на комплекс особистісно-професійних утворень при оцінці готовності до консультативної роботи;

- використовувати спеціальний, особистісно-акмеологічної орієнтації комплекс соціально-психологічних тренінгів як засобу навчання, завдяки яким: студент включається в проектування, здійснення, оцінювання своєї взаємодії з «іншими», що перетворює процес підготовки в процес вирішення творчо-психоконсультативних завдань і сприяє формуванню необхідних особистісно-професійних знань і здібностей; зміст діяльності поєднується з колективною її формою, але водночас забезпечується особистісно-акмеологічний підхід до кожного студента.

Спеціально організоване навчання повинно сприяти підвищенню рівня готовності майбутніх психологів-практиків до консультативної роботи. Розробляючи систему заходів щодо реалізації поставлених завдань формувального експерименту, ми зважали на те, що у навчально-виховному процесі є чимало можливостей, які можна використати для активізації процесів особистісного саморозвитку, формування навичок емоційної та поведінкової саморегуляції, особистісної зрілості взагалі як основних компонентів особистісної готовності. Наше завдання полягало у тому, щоб наповнити психологічним змістом, за потреби переставити акценти у існуючих формах і методах навчально-виховного процесу з метою активізації процесів самопізнання та саморозвитку особистості студентів.

Ґрунтуючись на основних положеннях особистісно-акмеологічного підходу і концептуальної моделі та орієнтуючись на нормативну базу роботи практичного психолога, ми виокремили такі

взаємопов'язані напрями роботи із майбутніми психологами-практиками, спрямовані на реалізацію поставлених завдань:

- 1) формування особистісно-акмеологічної орієнтації;
- 2) теоретичний: теоретико-психологічні й спеціально-технологічні знання щодо консультативної роботи з особистістю;
- 3) тренінговий (комплекс соціально-психологічних тренінгів щодо формування особистісно-акмеологічної готовності майбутніх психологів до консультативної роботи);
- 4) практичний: розробка та впровадження програми психо-консультативної практики студентів та практикуму психологічного консультування.

Окреслені напрями роботи з майбутніми практичними психологами, які спрямовані на реалізацію поставлених завдань, є основними методами формувального експерименту щодо формування особистісно-акмеологічної готовності студентів до консультативної роботи.

Нами відпрацьовано характеристику загальних принципів спеціальної, особистісно-акмеологічної орієнтації тренінгової роботи: активності, дослідницької позиції, усвідомлення поведінки, партнерського спілкування. Визначено всі структурні складові програм тренінгів, вимоги до його організації і проведення, учасників, тренерів групи.

Окреслено змістовний і особистісний плани роботи тренінгової групи, змістом першого є зміна об'єкта впливу, другого – група атмосфера, на тлі якої розгортаються події змістового плану і стан кожного учасника окремо.

У структуру комплексу соціально-психологічних тренінгів щодо формування особистісно-акмеологічної готовності майбутніх практичних психологів до консультативної роботи звичайно вводяться поведінкові компоненти (як відпрацьовування практичних навичок), рефлексивні (розвиток рефлексування як психологічного освіти), комунікативні (розуміння і відпрацьовання навичок слухання, комунікації), релаксаційні (розвиток навичок саморегуляції і релаксації) і інші складові, внесення яких оптимально на цьому рівні.

Заняття тренінгів розроблені на основі тренінгових програм, які використовуються у практиці практичних психологів. Усі нави-

чки, що розвиваються в цих тренінгах, необхідні в професійній діяльності практичних психологів. Охарактеризуємо ці види тренінгів.

Спеціальний комплекс соціально-психологічних тренінгів щодо формування особистісно-акмеологічної готовності майбутніх психологів до консультативної діяльності є основним методом програми і методики. У процесі проведення комплексу тренінгів нами було використано методики щодо формування компонентів особистісно-акмеологічної готовності майбутніх психологів-практиків до консультативної роботи (див. табл. 2).

Таблиця 2

**Методи формування компонентів
особистісно-акмеологічної готовності
майбутніх практичних психологів до консультативної взаємодії**

№ з/п	Компоненти концептуальної моделі	Методи формування
1.	Особистісний	Групова дискусія; вправи на активізацію та розвиток мотиваційної, оперативно-технічної та регулятивної сфер особистісно-професійного компоненту готовності: рефлексивні, релаксаційні, комунікативних навичок, невербальної взаємодії (тематичні, психогімнастичні та пантомімічні), диференційованого підкріплення, поведінкові, психомалюнок, рольова гра, елементи психодрами, психокорекційні техніки, спрямовані на відновлення та покращення основних когнітивних функцій.
2.	Теоретичний	Навчальна бесіда, робота в команді, групова дискусія, ділові ігри, інформаційне моделювання ситуацій, тестування, завдання на формування гіпотез і версій структури консультативної взаємодії.
3.	Практичний	Робота в команді, групова дискусія з аналізу консультативної роботи зі старшокласниками, моделювання різноманітних ситуацій у консультативного процесу, практичні вправи.

Висновки. Концептуальна модель особистісно-акмеологічної готовності психолога-практика має ґрунтуватися на основі трьох взаємопов'язаних компонентів – особистісного, теоретичного і практичного, які досягли високого рівня розвитку.

Особистісний компонент готовності психолога-практика до консультативної роботи включає: адекватні соціально-психологічні настанови особистості в мотиваційній сфері щодо досягнення успіху, високий рівень розвитку професійного «Я» та особистісної зрілості, адекватний рівень суб'єктивного контролю, самооцінки і самоповаги, високий рівень комунікативних й організаторських схильностей та розумових здібностей, емоційної стійкості та впевненості у собі, розвинуту емпатію, самостійність (незалежність суджень).

Теоретичний компонент готовності – це досконале володіння сукупністю психологічних та спеціальних знань щодо консультативної роботи (основні теоретичні підходи і технології консультування, принцип гуманізації у загальноосвітній та професійній підготовці, закономірності й способи досягнення вершин професіоналізму і творчості, знання екзистенційних та особистісних проблем особистості, стратегій діяльності психологічної служби в різних видах надання психологічної допомоги).

Практичний компонент готовності полягає у високому рівні прояву професійних умінь і навичок, тобто дій, які забезпечують успіх консультативної роботи (навички консультативної бесіди з клієнтом, психодіагностики проблемної особистості, уміння ефективної консультативної взаємодії з особистістю; володіння сучасними технологіями консультування; навички організації та проведення різних видів психологічного тренінгу як важливого етапу постконсультативного супроводу). Рівень сформованості цих компонентів і взаємозв'язку між ними визначають рівень готовності психолога та його творчої самореалізації в професійній діяльності.

Подальшого наукового вивчення вимагають умови та особливості творчої самореалізації в професійній діяльності майбутнього психолога як особистості й професіонала, особливої важливості набуває розробка та опис програми та методики формування його готовності до практичних справ.

1. Акмеология: методология, методы и технологии: материалы научной сессии, посвященной 75-летию члена-корреспондента РАО, Президента МААН Н.В. Кузьминой / [под общей редакцией вице-президента МААН, заслуженного деятеля науки РФ, доктора психологических наук, профессора А.А. Деркача]. – М.: РАГС, 1998. – 230 с.

2. Алешина Ю.Е. Спецпрактикум по социальной психологии: опрос, семейное и индивидуальное консультирование / Ю.Е. Алешина. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1989. – 89 с.
3. Аминов Н.А. Социально-психологические предпосылки специальных способностей школьных психологов / Н.А. Аминов, М.В. Молоканов // Вопросы психологи. – 1992. – № 1–2. – С. 74–83.
4. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды / Б.Г. Ананьев. – М.: Педагогика, 1980. – Т. 1. – 230 с.
5. Балл Г.О. Види наукової діяльності і предмет практичної психології / Г.О. Балл. – К.: Ніка-центр, 1997. – С. 28–32. – (Практична психологія: теорія, методи, технології).
6. Богоявленская Д.Б. Пути к творчеству / Д.Б. Богоявленская. – М.: Знание, 1981. – 96 с.
7. Бондаренко А.Ф. Личностное и профессиональное самоопределение отечественного психолога-практика / А.Ф. Бондаренко // Московский психотерапевтический журнал. – М., 1993. – № 1. – С. 63–76.
8. Бондаренко А.Ф. Социальная психотерапия личности / А.Ф. Бондаренко. – К.: КГПИИЯ, 1991. – 189 с.
9. Бондаренко О.Ф. Психологічна допомога особистості / О.Ф. Бондаренко. – Харків: Фоліо, 1996. – 237 с.
10. Боришевський М.Й. Психологічні механізми розвитку особистості / М.Й. Боришевський // Педагогіка і психологія. – 1996. – № 3. – С. 26–32.
11. Васьяківська С.В. Основи психологічного консультування: навчальний посібник / С.В. Васьяківська. – К.: Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
12. Глэддинг С. Психологическое консультирование / С. Глэддинг. – [4-е изд.]. – СПб.: Питер, 2002. – 736 с.
13. Горностай П.П. Теория и практика психологического консультирования: проблемный подход / П.П. Горностай, С.В. Васьяковская. – К.: Наукова думка, 1995. – 128 с.
14. Кабиш-Рибалка А.В. Стратегії пошуку сенсу життя старшокласниками з різними властивостями особистості / А.В. Кабиш-Рибалка, В.В. Рибалка // Стратегії творчої діяльності: школа В.О. Моляко; за заг. ред. В.О. Моляко. – К.: Освіта України, 2008. – 702 с.
15. Коттлер Дж. Психотерапевтическое консультирование / Дж. Коттлер, Р. Браун. – СПб.: 2001. – 464 с.
16. Кулаков С.А. Практикум по супервизии в консультировании и психотерапии / С.А. Кулаков. – СПб.: Речь, 2002. – 236 с.
17. Панок В.Г. Психоконсультативні стратегії діяльності практичного психолога системи освіти: навч.-метод. посібник / В.Г. Панок, Я.В. Чаплак, Д.Д. Романовська; за наук. ред. В.Г. Панка. – Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. – 232 с.
18. Пов'язкель Н.І. Творчі складові професійної компетентності мислення практичного психолога: особливості прояву та генезис / Н.І. Пов'язкель // Психологія у ХХІ столітті: перспективи розвитку: матеріали VI Костюківських читань. – К., 2003. – Т. 3. – С. 52–56.

19. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): навч.-метод. посібник / В.В. Рибалка. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.

20. Рибалка В.В. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: монографія / В.В. Рибалка; за ред. І.А. Зязюна. – К.: Віпол, 2000. – 626 с.

21. Роджерс К. Консультирование и психотерапия. Новейшие подходы в области практической работы / К. Роджерс. – М.: ЭКСМО-ПРЕС, 1999. – 421 с.

22. Роджерс К. Взгляд на психотерапию: Становление человека / К. Роджерс. – М., 1994. – 480 с.

23. Чаплак Я.В. Концептуальна модель готовності майбутніх психологів-практиків до консультативної роботи зі старшокласниками / Я.В. Чаплак // Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка і психологія. – Чернівці: Рута, 2010. – Вип. 498–499. – С. 190–195.

24. Чаплак Я.В. Формування готовності майбутнього психолога до психоконсультативної взаємодії / Я.В. Чаплак // Трансформації сім'ї у сучасному світі: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 20–21 травня 2010 р. – Чернівці: Книги XXI, 2010. – С. 99–100.

Чаплак Я.В. Формирование готовности психолога-консультанта к профессиональной деятельности.

Раскрываются личностно-профессиональные качества будущего психолога-консультанта относительно идеальной модели деятельности работника психологической службы; обоснованный личностно-акмеологический подход как психолого-педагогический принцип подготовки практического психолога к профессиональной деятельности; описаны личностно-акмеологическая модель готовности психолога, программа и методика формирования компонентов модели (теоретический, практический и личностный) в процессе подготовки специалиста психологической службы.

Ключевые слова: *личностно-профессиональные качества, акме-формы, личностно-акмеологический подход, личностно-акмеологическая модель.*

Chaplak Y.V. Forming the Psychologist-Consultant to the Profession.

The chapter delves into the problem of psychologist's personal and professional features formation according to the ideal model of the psychologist professional activity; personal and acmeological approach as a psychological and pedagogical principle is discussed; based on this principle, personal and acmeological model of psychologist preparedness and the programme and methods of the programme components formation (theoretical, practical and personal) are discussed in the process specialist of psychological service training.

Key words: *personal and professional features, acme forms, personal and acmeological approach, personal and acmeological model of psychologist preparedness.*

Стаття надійшла 23 серпня 2011 року

